

УДК 336.76:338.246.025.2
JEL G1, G3

М. Б. Заблоцький

Балансова фінансово-ринкова регулятивна система: механізм синхронізації трендів грошової пропозиції і натурального продукту

Поставлено питання оцінки традиційної фінансово-ринкової регулятивної системи за концепцією Дж. М. Кейнса, в основу якої покладено зростання сукупного попиту задля поєднання споживання і піднесення інвестиційної активності. На основі моделей фінансового і товарного ринків доведено, що зростання сукупного попиту у формі грошової пропозиції неминуче викликає зростання навіть у короткостроковому періоді. Зазначено, що ключовими факторами на фінансовому ринку є кількість фінансового капіталу, на товарному – кількість натурального продукту і суми грошей для їх обігу, а результуючими – оборотність грошей і ціни на обох ринках. Підкреслено, що причиною зростання інфляції і появи фінансових криз є асинхронний рух трендів фінансового капіталу, натурального продукту і грошової пропозиції на користь останньої. Запропоновано і обґрунтовано сутність балансової регулятивної системи, в основі якої є регулювання синхронного руху обсягів грошової пропозиції і натурального продукту. Представлено модель взаємозв'язку трендів натурального продукту і ціни одиниці продукту з нормами нагромадження і споживання при розподілі національного доходу та їх регулювання з боку НБУ та уряду України щодо становлення балансової рівноваги ринків і економіки.

Ключові слова: вільні кошти, інвестиції, натуральний продукт, національний дохід, система регулювання, балансова рівновага, норма нагромадження, норма споживання

Економіка України і її регіонів перебуває у стані затяжної системної кризи. Основними і показовими ознаками кризи в Україні є диспропорції між потребами споживання населення та виробників і неспроможністю виробничого потенціалу забезпечити обсяги натурального продукту і національного доходу щодо споживчих потреб. У результаті помітне щорічне зростання дефіцитів бюджетів приблизно у двох третин населення, усіх областей, районів, населених пунктів і безпосередньо уряду України. Дуже помітною є внутрішня заборгованість з виплати заробітної платні, стрімко зростає зовнішня заборгованість. На початок 2014 р. зовнішня заборгованість наближена до 70 млрд дол. США. Суспільно-політична ситуація проявляється напруженою. Усе це свідчить про те, що Україна потребує невідкладної модернізації, зокрема у системі вибору фінансово-виробничих пріоритетів, управління і регулювання фінансами та виробництвом, розподілу і використання національного доходу для врегулювання сукупного попиту і сукупної пропозиції у напрямку їх балансової рівноваги.

Зазначимо, що питання рівноваги попиту і пропозиції було предметом дослідження і дискусії серед класиків економічної теорії. Наприклад, Дж. С. Мілль обґрунтовував відношення попиту і пропозиції до вартості [10, с. 81-90], А. Маршалл – часову рівновагу попиту і пропозиції [9, с. 105-123], П. А. Самуельсон – співвідношення

© М. Б. Заблоцький, 2014.

параметрів попиту і пропозиції на ринку як факторів, що визначають ціну [12, с. 192-217]. Питанню рівноваги економічної системи більш глибоко присвятили свої дослідження Р. К. Макконнелл і Л. С. Брю. Зокрема, вони обґрунтували дуже важливі акценти щодо функціонування ринкової економіки: «щоби зрозуміти, як функціонує ринкова економіка, необхідно визнати існування п'яти фундаментальних питань, на котрі кожна економічна система повинна знаходити відповідь: 1. Скільки потрібно виробляти і скільки ресурсів використати? 2. Що потрібно виробляти, щоби задовольнити попит? 3. Як цю продукцію потрібно виробляти, які фірми мають виробляти і які застосовувати технології? 4. Хто має отримати цю продукцію, тобто як вона має розподілятися між споживачами? 5. Чи здатна економічна система країни адаптуватися до змін?» [8, с. 352-445]. Тобто вони поставили проблему макроекономічного аналізу економічної системи країни через оцінку стану сукупного попиту і сукупної пропозиції і становлення їх загальної рівноваги. Автори стверджували: «... до цього ми займалися аналізом часткової рівноваги – вивченням рівноважних цін і обсягів виробництва на багатьох специфічних ринках... Тепер зміщуємось у сферу аналізу загальної рівноваги, всеохоплюючого, крупномасштабного розгляду взаємозв'язків між усіма різноманітними ринками і цінами, що складають ринкову систему» [8, с. 421].

Проте на сьогодні проблема не лише балансової, тобто стабільної в часі, а й відносної тимчасової рівноваги сукупного попиту і сукупної пропозиції існує більшою мірою в країнах з перехідною економікою, дещо менше у розвинених ринкових країнах. Особливо вона є гострою, як ми зазначали, для української економічної системи. Уже тривалий час вона не може адаптуватись до змін, що вимагають принципи ринкової економіки.

Домінуючою сьогодні у світі є концепція регулятивної системи Дж. М. Кейнса, яку він обґрунтував за результатами оцінки «Великої депресії» ще у 30-х роках ХХ ст. у своїй праці «Загальна теорія зайнятості, відсотка і грошей» [6, с. 250-278]. Оскільки до цього часу економічна система країн регулювалась на ліберальних засадах [4, с. 148-157], що викликало в результаті кризи перевиробництва, тобто сукупна пропозиція перевищувала сукупний попит, то Дж. М. Кейнс обґрунтував необхідність відповідного регулятивного втручання держави для становлення рівноваги сукупного попиту і сукупної пропозиції [6., с. 250-278]. Концепція була сприйнята науковцями і урядами країн, а її застосування давало позитивні результати. Проте впродовж другої половини ХХ ст. і початку ХХІ ст. навіть країни з розвинутою ринковою економікою почали відчувати ознаки фінансових криз, зростання цін, рівнів ліквідності банківської системи, проблемних кредитів тощо. В Україні фінансово-економічна криза відчутна особливо гостро. Про заходи щодо подолання кризи в Україні говорять такі українські вчені: В. М. Геець і А. А. Гриценко [2, с. 4-19], А. І. Даниленко [3, с. 5-21], О. М. Сущенко [15, с. 71-90] та ін. Учені роблять акцент на необхідності створення фінансово-виробничого механізму, що забезпечив би не лише подолання хронічної інфляції, а й стабілізацію фінансового, товарного та інших ринків і економіки областей та України в цілому. Проте пошук основи такого механізму залишається відкритим і дискусійним.

Здебільшого дискусії стосуються двох постулатів: *по-перше*, дотримання концепції Дж. М. Кейнса збільшувати номінальні доходи споживачів, підносити грошовий рівень попиту, щоби збільшувати витрати задля активізації інвестицій і, *по-друге*, дотримуватись позицій міжнародних фінансових кредиторів, зокрема МВФ, і обмежувати бюджетні витрати для приборкання інфляції. На жаль, в Україні немає ні обґрунтованої концепції щодо цього, ні механізму стабілізації ринків, економік областей і країни загалом. З публікації В. М. Геєця і А. А. Гриценка випливає, що вони схильні підтримати кейнсіанську концепцію піднесення рівня грошового попиту, оскільки Україна, дотримуючись панівних підходів (насамперед у МВФ), припускається тих самих помилок, що й західні країни, йдучи шляхом всебічної економії та скорочення витрат, звужуючи тим самим попит і заганняючи економіку в рецесію [2, с. 5]. Водночас учені Інституту регіональних досліджень НАН України І. З. Сторонянська, М. А. Козоріз, Г. В. Возняк здійснюють пошук шляхів обґрунтування фінансових механізмів формування конвергентної моделі економічного розвитку [14, с. 17-25, 1, с. 154-163, 7, с. 52-61].

Як бачимо, сутність проблеми розбалансованості фінансового, товарного і інших ринків, економіки областей і України в цілому визначають українські економісти. Це підтверджують досліджені нами реальні тренди факторних і результируючих показників зрізу усіх рівнів організації економіки і фінансів. Вони перебувають у стані асинхронної динаміки і за збереження тих пріоритетів і методів регулювання з боку НБУ й уряду України стабілізації і збалансованої рівноваги української економіки і її територій годі чекати.

Метою статті є, *по-перше*, розвинути концепцію регулятивної системи Дж. М. Кейнса за його моделлю рівноваги пропозиції IS і попиту LM , *по-друге*, представити модель руху грошової пропозиції M (IS) на початку виробничого циклу і її трансформації в інвестиції, продукт, національний дохід через механізми фінансового і товарного ринків і попит на гроші M/p (ML) по завершенні виробничого циклу, *по-третьє*, обґрунтувати сутність балансової регулятивної системи і ключові фактори регулювання стабілізації економіки щодо виходу з фінансової кризи, *по-четверте*, представити методіку розрахунків і оцінки зростання виробництва обсягу натурального продукту і зниження цін регулюванням пропорцій норми нагромадження і норми споживання.

Концепція регулятивної системи Дж. М. Кейнса базувалась на оцінці кризи перевиробництва, яку трактували як «Велику депресію», ще з 30-х років ХХ ст. Наслідком її були зупинка підприємств, різкий спад виробництва товарів задля недопущення зниження цін і прибутків, зростання реальних доходів, вилучення частини грошової пропозиції з обігу. Економіка перейшла у стан «охолодження», масового безробіття, відсутності отримання грошових доходів для життєвого споживання, тобто скорочення сукупного попиту. Дж. М. Кейнс припустив, що скорочення сукупного попиту є причиною низьких доходів і високого рівня безробіття, характерних для криз. Він критикував класичну теорію, яка стверджувала, що лише сукупна пропозиція, тобто рівень і обсяг технічних засобів, праці і технологій, визначають обсяг національного доходу. Економісти, звісно, дискутують щодо цього, проте окремі надають перевагу постулату Дж. М. Кейнса, представляючи сукупний попит у

формі моделі $IS - LM$ [11, с. 365], де IS – інвестиції і заощадження, що відображають ситуацію на ринку товарів і послуг, практично сукупну пропозицію, LM – ліквідність і гроші, що відображають попит на гроші і пропозицію грошей. У цій моделі рівень цін приймається як зовнішній фактор, потім показують, які фактори визначають рівень національного доходу. При тому зазначають, що у короткостроковому періоді ціни незмінні і обсяг національного доходу буде пропорційний обсягу пропозиції капіталу і праці, у довгостроковому – ціни стають гнучкими, здебільшого зростають і завдання регуляторів виявити фактори зміни цін і стабілізації економіки. За моделлю, у довгостроковому періоді обсяг сукупної пропозиції не задовольняє потреби сукупного попиту, а для поживлення виробництва товарів і послуг необхідно збільшувати грошову форму попиту, що збільшуватиме грошову купівельну спроможність споживачів, чим активізуватиме інвестування виробництва і розігрів економіки.

Не піддаючи сумнівну логіку судження Дж. М. Кейнса і його послідовників, хочемо звернути увагу на такі моменти: а) у моделі фігурує сукупна пропозиція у формі капіталу (інвестицій) і реальних товарів і послуг; б) сукупний попит у формі грошової пропозиції центрального банку та уряду; в) ціна, що об'єднує пропозицію і попит, і є стабільною у короткостроковому періоді і нестабільною у довгостроковому. Проте практика показує, що на українському ринку і ринках країн з перехідною економікою ціни не є стабільними не лише у довгостроковому, а й у короткостроковому періоді, причому як на фінансовому ринку $Kp = vM$, де K – кількість фінансово-інвестиційного капіталу, p – ціна одиниці капіталу, M – кількість грошей для обігу капіталу, v – коефіцієнт оборотності грошей, так і на товарному ринку $Qp = vM$, де Q – кількість товарів і послуг, p – ціна одиниці товару і послуг, M – кількість грошей для обігу товарів і послуг, v – коефіцієнт оборотності грошей [4, с. 148-157]. Зазначимо, що Kp для фінансового ринку є сукупна пропозиція капіталу, vM – сукупний попит на фінансовий капітал, відповідно Qp – сукупна пропозиція товарного ринку і національної економіки, vM – сукупний попит на товари і послуги у національній економіці. Знак рівності (=) свідчить, що ринки та економіка перебувають у стані рівноваги, а за $Kp \neq vM$ та $Qp \neq vM$ – у стані розбалансованості. Ключовими факторами на фінансовому ринку є $M : K$, результуючими – $p : v$, на товарному – $M : Q$ і $p : v$. В економічній системі загалом ключовими факторами є $M : K : Q$, а результуючими $p : v$. Питання полягає в тому, щоб створити таку регулятивну систему, за якої ключові фактори на фінансовому і товарному ринках рухалися б синхронно, тоді результуючі показники залишаться незмінними. За індексними (динамічними) моделями ринків, фінансового: $\uparrow I_K \cdot \bar{i}_p = \bar{i}_v : I_v \uparrow$

, товарного $\uparrow I_Q \cdot \bar{i}_p = \bar{i}_v : I_M \uparrow$ ключові фактори зростають синхронно, результуючі змінні – незмінні. У моделях ринків ціна, як бачимо, не зовнішній фактор, а результуюча змінна: $p = M / K$, $p = M / Q$ і залежить від кількісних пропорцій $M : K : Q$ і їх динаміки $I_M : I_K : I_Q$. Чим більша кількість фінансово-інвестиційного капіталу K на початку виробничого циклу і вищий темп зростання до кінця виробничого циклу, тим менша потреба у грошовій

пропозиції на початку і в процесі виробничого циклу M . Водночас, чим вища гранична віддача задіяного інвестиційного капіталу в процесі виробничого циклу у формі натурального продукту Q і темп її зростання I_Q , тим вищий обсяг реального національного доходу і нижчий попит на гроші у кінці виробничого циклу M/p , що сприятиме тенденції незмінності цін, оборотності грошей і їх стабільності.

Таким чином, можемо стверджувати, що регулятивна система має охоплювати особливості формування пропорцій кількісних показників фінансового і товарного ринків $M : K : Q$ і їх динаміки $I_M : I_K : I_Q$. Сутність особливостей полягає у трансформації грошей в інвестиції, останніх у реальний продукт, що визначатиме потребу в грошах, тобто попит на гроші. Перетворення пропозиції грошей M проходить стадії капіталізації [5, с. 132-153], джерелом чого є реальна Q і грошова M/p форма національного доходу.

Тут грошова пропозиція M є не що інше, як сукупна пропозиції у моделі Дж. М. Кейнса IS , тобто трансформовані гроші в інвестиції і натуральний продукт. Її можна представити як $IS = LM$, де M – грошова форма частини національного доходу, спрямована на фінансовий капітал та інвестиції, а $L = M + \Delta L$, звідки L – сукупна грошова пропозиція із запозиченнями ΔL як грошова сума інвестування економіки на початку виробничого циклу. Грошовий попит M/p є зустрічною грошовій пропозиції грошовою сумою в кінці виробничого циклу, яку можна представити у формі ML , де M – грошова форма національного доходу плюс ΔL ($M + \Delta L = L$) як норма відсотка потреби в грошах, яку забезпечує центральний банк. Таким чином виникають пропорції кількості грошей $L : M$ на початку виробничого циклу і кількості грошей $M/p : L$ в кінці виробничого циклу.

З цього випливає, що важливим показником у системі регулювання економіки є «норма відсотка потреби в грошах» ΔL як на початку, так і в кінці виробничого циклу. Завдання регуляторів, а саме НБУ та уряду України, полягає в тому, щоб норма відсотка на гроші на початку і в кінці виробничого циклу дорівнювала нулю: $\Delta L = 0$, тоді грошова пропозиція на початку виробничого циклу буде у рівності $L = M$, а в кінці – можливі три стани потреби в грошах M/p за $M > M/p$ є потреба у ΔL , тому що низька продуктивність капіталу і праці, низькі грошові доходи і зростають ціни, за $M < M/p$ нема потреби у ΔL , тому що висока продуктивність капіталу і праці, високі грошові доходи, заощадження, ціни стабільні або частково знижуються, за $M = M/p$ – економіка і ринки відносно збалансовані. З цього не важко зробити висновок, що норма відсотка на потребу в грошах визначається граничною віддачею інвестованого капіталу у формі приросту обсягу натурального продукту ΔQ . Чим вищий приріст продуктивності задіяних капіталу і праці в економіці у формі натурального продукту ΔQ , тим нижчий приріст норми відсотка потреби в грошах ΔL .

Оцінка руху вільних коштів та інвестиційних ресурсів у різні історичні періоди показала, що фінансово-виробничі регулятивні системи в залежності від характеру суспільно-політичних відносин проявляли себе як певні відмінні типи: ліберальна, централізована, ліберально-централізована [4, с. 154-155].

Стадії руху вільних коштів дали підставу обґрунтувати **балансову систему регулювання фінансового ринку і рівноваги**

економіки, що є модифікованим типом ліберально-централізованої. Ідея балансової, або рівноважної регулятивної системи полягає в досягненні балансової рівноваги показників на вході $L : Mv$ і на виході $Mv : L$ системи. Балансову рівновагу мають забезпечити пропорційні співвідношення обсягів і синхронність руху ключових факторних змінних, насамперед грошових доходів M і натурального продукту Q у механізмі регулятивної системи:

$$L : Mv \rightarrow K = K(M, p, 1/p) \rightarrow Q = Q(K, 1/p, p) \rightarrow Mv : L.$$

Особливістю балансової системи є те, що результуючі змінні, тобто цінові показники і оборотність грошової маси за пропорційного співвідношення кількості фінансового капіталу, інвестицій і натурального продукту залишаються незмінними, навіть за синхронного їх зростання чи спаду. Це відмінна від традиційних система регулювання, хоч у своїй основі зберігає види і форми власності та рівні організації управління і регулювання фінансового ринку. У ній конкретизовані регулятори – Національний банк, уряд, власники капіталу; ключові фактори – обсяги грошової маси, фінансового капіталу і натурального продукту як об'єкти регулювання і синхронізація руху оптимізованих рівнів ключових факторів як предмет регулювання. Очікуваним результатом мала б стати балансова рівновага факторних і результуючих змінних на усіх рівнях організації, функціонування фінансового та товарного ринків і національної економіки загалом. Індикаторами збалансованості двох ринків мали б стати стабільні ціни на товари і послуги, відсоткові ставки та курси валют, платоспроможні бюджети виробників, держави і населення. Переваги збалансованої системи регулювання фінансового ринку і рівноваги економіки в тому, що вона звужує і конкретизує коло регуляторів, визначає коло ключових факторів, уміле регулювання співвідношення їх рівнів і синхронізації руху наближає до становлення відносної, стабільної і далі балансової рівноваги. Обґрунтування організаційно-функціональних ознак дає підстави узагальнити: **балансова система регулювання фінансового ринку і рівноваги економіки – сукупність приватної і неприватної видів власності та їхніх форм, ліберальної і централізованої системи управління, які визначаються організаційною цілісністю і функціональною пропорційністю, і їхня дія спрямована на забезпечення відповідності обсягів і динаміки руху грошей, фінансового капіталу, інвестицій і натурального продукту, встановлення рівноваги виробництва і споживання, доходів і витрат.**

Об'єкт управління і регулювання балансової системи фінансового ринку і рівноваги економіки можна представити двома формалізованими моделями:

а) статичною – $LM - KQ$, де L – грошова пропозиція, що є об'єктом регулювання НБУ; M – національний дохід, грошові доходи споживачів, потенційний попит на усіх сегментах фінансового і товарного ринків, $L > M$; Q – пропозиція натурального продукту на споживчому, інвестиційному ринках, що є об'єктом регулювання уряду; K – потенційний попит на фінансовий капітал, інвестиції, що є об'єктом регулювання НБУ і уряду;

б) динамічною – $I_L I_M - I_K I_Q$, де I – тренди, індекси відповідних складових балансової системи регулювання фінансового ринку і рівноваги економіки.

Таблиця 1

Концептуальні організаційно-функціональні ознаки балансової системи регулювання фінансового ринку і рівноваги економіки

Види власності	Типи управління	Об'єкт управління (регулювання)	Предмет управління (регулювання)	Очікуваний результат
Приватна у формах: – Індивідуальній; – сімейній; – корпоративній; – змішаній. Приватна власність у різних формах задля утвердження реального власника і його інтересів.	Самоуправління власників капіталу: – підприємців; – бізнесменів; – корпорацій (акціонерів). Лібералізація управління власниками свого капіталу задля продуктивного і ефективного виробництва	Ключові фактори: L – грошова пропозиція; K – обсяг фінансового капіталу (інвестиції); Q – обсяг натурального продукту; M – грошові доходи.	Оптимізація пропорцій рівнів: – ключових факторів; – синхронізація динаміки ключових факторів (зростання, спад); – отримання стабільної рівноваги.	Планомірне зростання до потреб: – грошової пропозиції; – інвестицій; – обсягу натурального продукту; – доходи > витрат; – забезпечення стабільного балансу.
Неприватні у формах: – державній; – комунальній; – кооперативній; – змішаній. Неприватна власність у різних формах задля вирішення суспільних і колективних інтересів і зрівноваженого функціонування ринків.	Державне: – Національний банк – гроші; – Уряд – інвестиції; – місцевого самоврядування, спілок, союзів, кооперативів. Мета регулювання – забезпечення оптимальних пропорцій виробництва продукту до пропорцій потреб споживання.	Макроекономічні показники обігу грошей, інвестицій, продукту. Регіональні показники виробництва і соціальних питань. Показники кооперативності діяльності. Оптимізація руху грошей, капіталу, продукту до потреб споживання населення.	Доходи і витрати: – міністерств, відомств, державних програм; – областей, районів, населених пунктів; – кооперативів тощо; – оптимізація доходів і витрат до функцій суб'єктів регулювання і віддачі їх рішень.	Становлення: – відносної рівноваги (зниження інфляції і зростання грошового обігу); – стабільної рівноваги (задоволення попиту рівнем пропозиції); – балансової рівноваги (ціни і грошовий обіг незмінні).

Якщо прийняти за умову, що $L - M = \Delta L$, звідки ΔL резервні гроші НБУ для здійснення інтервенцій, рефінансування, то величина M буде обслуговувати товарообіг Q з коефіцієнтом оборотності $v = Qp/M$, ціною одиниці продукту $p = M/Q$ і ціною одиниці фінансового капіталу (інвестицій) $p = M/K$, або $p = M(1/Q, 1/K)$. Звідси рівняння фінансового ринку $Kp = vM$, товарного $Qp = vM$ і їхніх трендів, відповідно $I_{k,p} - i_{v,M}$ та $I_{Q,p} - i_{v,M}$

Варто зазначити, що українські дослідники сутності фінансового ринку і його ролі в національній економіці підкреслюють його провідне значення

у зростанні виробництва: «...фінансовий ринок стимулює зростання обсягів виробництва, накопичення фінансових ресурсів і сприяє виникненню й розвитку позитивних соціальних змін у суспільстві» [7, с. 8], що стає основою для формування системи регулювання фінансового і суміжних з ним ринків. Йдеться, власне, про формування балансової регулятивної системи. Тут, очевидно, стимулюючу роль функціонування балансової регулятивної системи відіграє саме «капіталізація вільних коштів», що здійснюється без участі їх власників через процес виробництва доданої вартості. Гроші набули функцій не лише загального еквівалента вартості, обміну, а й універсального засобу нагромадження доходу, багатства загалом. Тому зацікавлені як власники вільних грошових сум, так і їх позичальники, оскільки інвестовані у виробництво кошти дають віддачу у формі національного доходу, що розподіляють між собою власники і позичальники вільних коштів. Одні для капіталізації своїх заощаджень, інші – для капіталізації виробничого капіталу: «... на фінансовому ринку виникає кругообіг капіталу, причому в одних суб'єктів господарювання утворюють заощадження, а інші відчувають необхідність у фінансових ресурсах для розширення своєї діяльності» [7, с. 8].

Стає очевидним, що фінансовий ринок є в основі формування балансової, тобто рівноважної фінансово-ринкової регулятивної системи і, відповідно, товарного та інших суміжних з фінансовим і товарним ринків. Основними регуляторами фінансового ринку є Національний банк України, товарного і інших – уряд України. Концепція функціонування балансової регулятивної системи наведена у табл. 2.

Концепція балансової фінансово-ринкової регулятивної системи показує, що для встановлення стабільного розвитку національної економічної системи необхідно досліджувати ринки не окремо кожний, а в їх взаємозв'язку, чого практично не знаходимо у науковій літературі.

Моделі регулювання балансової рівноваги економіки. Балансова регулятивна система ринків і економіки на основі відповідних моделей дає можливість визначити ключові пріоритети і фактори щодо становлення рівноваги ринків і економіки в цілому.

Статична модель виробництва і розподілу продукту. Функцією задіяних у виробництво капіталу і праці є обсяг випуску продукту: $Y = Qp$, де Q – фізична кількість товарів робіт і послуг, p – ціна одиниці товару, робіт і послуг. Еквівалентом натурально-вартісного обсягу продукту є кількість грошей, необхідна для обігу товарів, робіт і послуг за коефіцієнта їх оборотності – vM . Порівнявши функцію капіталу і праці та грошову форму його вартості, отримуємо модель товарного ринку:

$$Qp = vM.$$

Водночас зазначимо, що грошова сума є практично формою національного продукту, яка розподіляється між факторами виробництва – $M = M(C) + M(G) + M(K) + M(NX)$. Оскільки витрати домашніх господарств $M(C)$, держави $M(G)$ і чистого експорту $M(NX)$ поділяються на споживання і заощадження, то прийmemo за умову, що весь продукт привласнюється на відтворення капіталу $M(K)$ і споживання $M(C)$. Підставивши частки поділеного продукту у рівняння товарного ринку, отримуємо:

Таблиця 2

Концепція балансової фінансово-ринкової регулятивної системи і рівноваги економіки

Регулятори фінансового та товарного ринків і економіки		
Національний банк України	Узгоджені рішення регуляторів	Уряд України
<p>Регулює фінансовий ринок:</p> $Kp = vM$ <p>Kp – пропозиція капіталу vM/p – попит на капітал</p> <p>Регулятивні інструменти:</p> <ul style="list-style-type: none"> – p_c – світова ставка; – p_o – облікова ставка; – p_d – депозитні ставки; – p_2 – кредитні ставки; – p_1 – курс цінних паперів; – p_k – курс купівлі валюти; – p_3 – курс продажу валюти; – норма резервування. <p>Об'єкти регулювання:</p> <ul style="list-style-type: none"> – тренди факторно-результуючих змінних фінансового ринку $I_k \cdot i_p = i_v \cdot I_M;$ <ul style="list-style-type: none"> – факторні змінні $I_M : I_k \rightarrow \text{opt};$ <ul style="list-style-type: none"> – результуючі змінні $i_p : i_v \rightarrow \text{min}.$ <p>Норма регулювання:</p> $I_M = I_k,$ $\bar{i}_p = \bar{i}_v.$	<p><i>Оцінка стану ринків і економіки</i> за обсягом натурального продукту Q і попитом на гроші M/p.</p> <p><i>Висновки:</i> за $Qp = vM$ – збалансована. В Україні за $Qp \neq vM$ – розбалансована через дефіцит Q і надмірність M, $\uparrow p$, $\downarrow v$.</p> <p><i>Цілі і завдання регуляторів:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – зниження приросту цін $\downarrow p$ і зростання приросту $\uparrow v$; зростання інвестицій $\uparrow K$, продукту $\uparrow Q$ та оптимальне зниження $\downarrow M$. <p><i>Рішення регуляторів:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – $\downarrow M = L - \Delta L$ – зниження грошової пропозиції на початку фінансового року; – $\uparrow K = K(M, p, 1/p)$ – зростання фінансового капіталу $\uparrow K$ і реальних інвестицій $\uparrow K = M/\downarrow p$ за зниження відсотка на гроші $\downarrow p$; – $\uparrow Q = Q(K, p, 1/p, \bar{t})$ – зростання обсягу виробництва $\uparrow Q$ за рахунок зростання $\uparrow K$, продуктивності праці $\uparrow q = \uparrow Q/L$ і зниження втрат часу \bar{t}; – $M(1/p)v : L$ – розрахунок національного доходу M і попиту на гроші M/p в кінці фінансового року $M = L \pm \Delta L$; – $dM : (1-d)M$ – розподіл національного доходу на нагромадження $\uparrow dM$ і на споживання $\downarrow(1-d)M$. 	<p>Регулює товарний ринок:</p> $Qp = vM$ <p>Qp – пропозиція товару vM/p – попит на товар</p> <p>Регулятивні інструменти:</p> <ul style="list-style-type: none"> – норма затрат виробництва; – норма доданої вартості; – норма амортизації; – норма чистого прибутку; – норма нагромадження; – норма споживання; – податкові ставки; – витрати $\rightarrow \text{min}$; – доходи $\rightarrow \text{max}$. <p>Об'єкти регулювання:</p> <ul style="list-style-type: none"> – тренди факторно-результуючих змінних товарного ринку; $I_Q \cdot i_p = i_v \cdot I_M;$ <ul style="list-style-type: none"> – факторні змінні $I_M : I_Q \rightarrow \text{opt}$ <ul style="list-style-type: none"> – результуючі змінні $i_p : i_v \rightarrow \text{min}$ <p>Норма регулювання:</p> $I_M = I_Q,$ $\bar{i}_p = \bar{i}_v.$
<p>Відносна і балансова рівновага фінансового і товарного ринків:</p> <ul style="list-style-type: none"> – синхронізація руху трендів факторних змінних; – стабілізація руху трендів результуючих змінних. 		

$$Qp = F(dM(K), (1-d)M(C)).$$

Отримане рівняння показує, що обсяг виробництва є результатом розподілу і використання створеного продукту на відтворення капіталу і праці.

А цей результат буде залежати також від співвідношення розподілених часток:

$$dM(K) : (1 - d) M(C) : Qp = aF(dM(K) : (1 - d) M(C)).$$

Ця модель показує, що, збільшуючи кількість капіталу, зменшуємо кількість споживання, але збільшуємо капіталоозброєність одного зайнятого, тобто його продуктивну силу та граничний продукт праці ГПП і, відповідно, збільшуємо обсяг виробництва. Збільшення кількості капіталу пропорційно зменшує кількість споживання і, відповідно, зменшує попит і ціну продукту. Обсяг виробництва, розподілу, інвестування і споживання національного продукту здійснюється безперервно. Відповідно реальні показники обсягу і цін, доходів і витрат проявляються у певних пропорціях і динаміці. Як показали дослідження, обсяги виробництва натурального продукту зростають нижчими темпами, ніж ціни одиниць продуктів, відповідно доходи нижчими темпами, ніж витрати тощо. Усе це дає підстави говорити про необхідність обґрунтування динамічної моделі регулювання рівноваги ринків, що б пояснювала взаємозв'язок між розподілом створеного продукту і обсягом його виробництва, з одного боку, і зростанням обсягу натурального продукту і зниженням ціни одиниці продукту, з другого.

Методологічною основою обґрунтування динамічної дефляційної моделі є відома уже нам динамічна модель товарного ринку:

$$I_Q \cdot i_p = i_v \cdot I_M.$$

Знак рівності засвідчує, що ключові факторні змінні натурального продукту I_Q і грошової маси I_M рухаються синхронно, а результуючі змінні ціни i_p і оборотності грошей i_v – незмінні. Тобто економіка у стані стабільної рівноваги. Якщо внаслідок зростання капіталу підвищувати капіталоозброєність зайнятих, то зростатиме продуктивність праці та індекс зростання обсягу виробництва натурального продукту I_Q . Якщо при тому не збільшувати доходи споживачів, то попит знизиться і, відповідно, знижуватимуться ціни i_p . Це одна з особливих властивостей динамічної моделі товарного ринку, що вказує на обернено пропорційний зв'язок між складовими добутоків $I_Q \cdot i_p$ і $i_v \cdot I_M$. Знак рівності між обома добутками засвідчує, що при незмінності, наприклад, добутку $I_Q \cdot i_p$, збільшення I_M пропорційно зменшує i_v і навпаки. Аналогічно, за незмінності добутку $i_v \cdot I_M$, збільшення I_Q пропорційно зменшує величину i_p . Замінивши знак множення у добутках на знак відношення, отримаємо:

$$I_Q : i_p = i_v : I_M.$$

Підставивши у цій рівності замість співвідношення динаміки руху грошової форми вартості національного продукту і швидкості обертання грошей співвідношення розподілу грошової форми продукту на відтворення капіталу і споживання, матимемо нову рівність.

$$I_Q : i_p = dM(K) : (1 - d) M(C).$$

Параметр d – це частка витрат на капітал, а параметр $(1 - d)$ – частка витрат на споживання, отримаємо не завантажену символами рівність:

$$I_Q : i_p = d : (1 - d).$$

Практично ми отримали рівність системи пропорцій, що дає можливість вивести низку моделей, що описують взаємозалежність динаміки параметрів $I_Q : i_p$ від динаміки інших і визначати пріоритети регулятивної політики НБУ і уряду.

Споживчо-інфляційна модель регулювання ринків. Практично йдеться про ідею регулювання економіки Дж. М. Кейнса, яку він виклав ще у 1936 р. у книзі «Загальна теорія зайнятості, відсотка і грошей». У ній Дж. М. Кейнс виступив з критикою класичної теорії економіки, що відстоювала пріоритет сукупної пропозиції, тобто капіталу, зайнятої праці і технології у формуванні рівня національного доходу. На противагу класичній концепції Дж. М. Кейнс висунув ідею, що зниження сукупного попиту є причиною низького рівня доходів і високого рівня безробіття, що є ознаками економічних криз. Складовими моделі Дж. М. Кейнса є два аргументи: IS – «інвестиції» і «заощадження» та LM – «ліквідність» і «гроші». Перший аргумент відображає ситуацію на ринку товарів і послуг, другий – відображає попит на гроші і пропозицію грошей. Оскільки ціновий чинник, тобто ціни на товари і послуги на товарному ринку і ставка відсотка на фінансовому ринку визначають характер руху товарів, інвестицій і грошей, то, власне, ціни зв'язують ці два ринки. Однак до уваги взято фіксовані ціни у короткостроковому періоді. Дійсно, якщо у короткостроковому періоді за незмінних цін підвищити попит за рахунок підвищення доходу, то це дасть можливість більше реалізувати натурального продукту, отримати прибутку і пожвавити виробництво. Цього, звичайно, не заперечує і обґрунтована нами модель товарного ринку $Q_p = vM$, за допомогою якої можна представити концепцію впливу зростання сукупного попиту на активізацію виробництва: $Q = \frac{vM \uparrow}{P}$. Питання лише в тому, –

за рахунок якого джерела збільшувати попит? Таких джерел є два, і кожне з них призводить до однакових наслідків – інфляції у середній і довгостроковій перспективі:

по-перше, нам уже відома нова рівність виробничої функції $I_Q : i_p = dM(K) : (1 - d) M(C)$ стверджує, що збільшити споживання у межах національного доходу можна тільки за рахунок його частки, призначеної для інвестицій. Скорочуючи інвестиції, ми збільшуємо обсяг національного доходу на споживання, провокуємо зростання попиту і, відповідно, зростання цін;

по-друге, іншим джерелом може бути зростання грошової суми за рахунок запозичень чи емісії та збільшення доходів і витрат споживачів при незмінній кількості доходу для інвестицій. Тут знову зростає попит, що викликає зростання цін. Це свідчить про те, що при зростанні витрат на споживання шляхом зниження інвестицій чи введення додаткових грошових сум ціни не можуть бути фіксованими. Вони зростатимуть як у першому, так і у другому випадках. Зростання витрат споживання за рахунок названих двох джерел призводить до становлення моделі «проїдання» національного продукту, загострення ризиків і появи системних криз:

$$(1 - d) = d \cdot i_p / I_Q.$$

Модель показує, що зростання споживання $(1 - d)\uparrow$ можливе тільки за умови зниження інвестицій, відповідно і капіталоозброєності, продуктивності праці та обсягу виробництва продукту і тільки за зростання грошової маси, яка викличе зростання цін i_p . Тому встановиться і буде функціонувати «споживчо-інфляційна модель регулювання ринків», що шляхом зростання рівня споживання викликатиме пропорційне відносне зниження інвестицій, що, своєю чергою, викличе зростання попиту при зниженні кількості товарів і зростання цін:

$$i_p = I_Q \cdot (1 - d) / d.$$

Накопичувально-дефляційна модель регулювання ринків. Практично йдеться про функціонально протилежну модель регулювання ринків щодо інфляційної моделі на основі представленої нами пропорції $I_Q : i_p$. Тобто названа модель переносить акцент регулювання з обсягу споживання на обсяг накопичення, що є джерелом інвестицій, зростання виробництва, зниження витрат і зростання доходу та споживання. Насамперед йдеться про формування «моделі зростання капіталоозброєності зайнятих», яке забезпечить відносне зниження рівня споживання, що викличе зниження попиту і рівня цін за повільно зростаючого обсягу виробництва:

$$d = \frac{I_Q(1 - d)}{i_p}$$

Процес зростання капіталізації ринків неминуче приведе до становлення «моделі дефляції та рівноваги фінансового і товарного ринків», ознаками якої буде планомірне зростання обсягу виробництва натурального продукту шляхом збільшення капіталовкладень і капіталоозброєності зайнятих, зниження витрат на споживання, що забезпечить зниження динаміки зростання цін:

$$I_Q = \frac{d \cdot i_p}{(1 - d)}$$

З наведених моделей для української політики економічного зростання найприйнятнішою є балансова модель з тенденцією зниження інфляції до рівня рівноваги фінансового та товарного ринків і економіки в цілому. За оцінками розрахунків офіційної статистики на 2013 р., параметри моделі характеризуються такими середніми показниками $i_p - 16-13\%$, $I_Q - 2-4\%$, $d - 18\%$, $(1 - d) - 82\%$. Факторними змінними є параметри d і $(1 - d)$, результуючими – i_p і I_Q . Сутність балансової моделі полягає в тому, що, знижуючи норму споживання і пропорційно збільшуючи норму нагромадження, тобто інвестицій в економіку, уряд впливає на активізацію інвестиційної, фінансово-виробничої функції через зростання капіталоозброєності зайнятих: $\kappa = \frac{K}{L}$, за умови, що чисельність зайнятих

практично незмінна. У виробничій функції одного зайнятого, яку отримуємо з алгебричного перетворення $Q = aF(K, \bar{L})$, поділивши ліву і

праву частину функції на постійну чисельність $Q/\bar{L} = aF(K/\bar{L}, \bar{L}/\bar{L}) = q = aF(k, 1)$

, продуктивність праці є у прямій залежності від капіталоозброєності одного зайнятого. Це означає, що, наприклад, приріст інвестицій на 1% підвищить приріст продуктивності праці на 1% і знизить ціну одиниці продукції на 1%: $\uparrow 1 I_Q; \downarrow 1 i_p$. Модель пропорцій руху обсягу виробництва і ціни показує їх синхронне наближення до якоїсь зустрічної точки. Причому, за властивістю виробничої функції «віддачі від масштабу», кожна додаткова одиниця приросту інвестицій за незмінної чисельності буде створювати меншу одиницю віддачі продукту від попередньої. Цей процес приросту інвестицій і віддачі у формі вартості продукту може проводитися до того часу, поки обсяг натурального продукту буде дорівнювати обсягу вартості інвестованого капіталу. Однак рівновага може наступити значно раніше, у точці рівноваги економіки, коли віддача від масштабу буде не лише компенсувати інвестиційні витрати, а й приносити прибуток. Річ у тому, що маса натурального продукту буде зростати, ціна одиниці і загальна вартість продукту буде знижуватись, але маса прибутку не зменшуватиметься, тому що зростає маса продукту. Тренди обсягу натурального продукту і ціни одиниці продукту $I_Q; i_p$ будуть рухатись назустріч один одному, скорочуючи інтервал розбалансованості ринків і економіки загалом:

а) $(19 d \cdot 15 i_p) (81 (1 - d) = 3,518 I_Q;$

б) $(20 d \cdot 14 i_p) (80 (1 - d) = 3,500 I_Q;$

в) $(21 d \cdot 13 i_p) (79 (1 - d) = 3,495 I_Q.$

Класична економічна теорія стверджує, що національний дохід залежить від пропозиції факторів виробництва, тобто кількості капіталу, праці і технології. Однак оцінка «Великої депресії» не констатувала факту «перегріву» економіки і перевиробництва реального продукту, тобто надмірну кількість капіталу і праці в економіці, що призвело до зупинки виробництва натурального продукту, безробіття, а далі до зниження доходів, зростання цін, тобто до «охолодження» економіки. Економісти дійшли висновку, що потрібна нова модель регулювання не лише для того, щоб пояснити причини глибокої кризи, а й для того, щоб запропонувати пріоритети державної політики, що могли б щонайменше пом'якшити вирішення економічних проблем, з якими зіткнулись населення і держава.

Концепція Дж. М. Кейнса щодо зростання грошового попиту задля «розігріву» економіки шляхом збільшення купівельної спроможності споживачів мала позитивний імпульс для наповнення ринку обсягами товарів і послуг щодо потреб споживання. Однак вона допускала отримання доходів значною мірою не за результатами продуктивності капіталу і праці у формі натурального продукту, а задля підтримання у споживачів рівня платоспроможного попиту шляхом збільшення грошових сум як на початку, так і після закінчення виробничого циклу. Тобто доходи зростали частково за результати праці, а частково за збільшення грошових сум в обігу з боку центрального банку і уряду для підтримання платоспроможного попиту. Таким чином зростали спекулятивні тенденції на фінансовому ринку, а виробники отримували значні доходи за рахунок

інфляційного податку при реалізації свого продукту на споживчому ринку через зростання цін.

На відміну від стимулювання зростання рівня купівельної спроможності споживачів, балансовий підхід обґрунтовує необхідність стимулювання продуктивної віддачі капіталу і праці у формі натурального продукту, що є важливою для України, і відповідного зниження темпів зростання грошової маси в обігу до стабілізації цін шляхом зниження норми споживання і зростання норми нагромадження при розподілі національного доходу.

Зазначимо, що зниження норми споживання на користь норми накопичення зовсім не означає, що це викличе зниження рівня споживання чи заощадження. Річ у тому, що зростання накопичення вплине на зростання рівня інвестицій в економіку і, головне, на зростання обсягу виробництва натурального продукту, доданої вартості, яка є основою національного доходу населення і країни. Доходи працюючих і бюджетів усіх рівнів будуть зростати не лише номінальні, а й реальні, тому що кількість натурального продукту буде зростати, а ціни одиниці продукту будуть знижуватись. Тут, звісно, важливо, щоб зростаючі інвестиції впроваджувались у технічні засоби та технології, які насправді підвищуватимуть продуктивність капіталу і праці зайнятих.

Список використаних джерел

1. Возняк Г. В. Бюджетне забезпечення розвитку Карпатського регіону : стан, проблеми, перспективи / Г. В. Возняк // Регіональна економіка. – 2013. – №1(67). – С. 154-163.
2. Геєць В. М. Вихід з кризи / В. М. Геєць, А. А. Гриценко // Економіка України. – 2013. – №6(619). – С. 4-19.
3. Даниленко А. І. Удосконалення моделі управління економікою та фінансові механізми її реалізації / А. І. Даниленко // Економіка України. – 2013. – №5(618). – С. 5-21.
4. Заблоцький М. Б. Фінансово-ринкові регулятивні засади конвергенції національних і регіональних інтересів / М. Б. Заблоцький // Регіональна економіка. – 2013. – №2. – С.148-157.
5. Заблоцький М. Б. Стадії капіталізації фінансового капіталу як основа організації системи регулювання фінансового ринку / М. Б. Заблоцький // Соціально-економічні аспекти реструктуризації регіональної економіки : Матеріали Міжн. науково-практичної конференції (м. Вінниця, 6-7 грудня 2012 р.). – Вінниця : Нілан-Лтд, 2012. – Т. 1. – С. 132-135.
6. Кейнс Дж. М. Общая теория занятости, процента и денег / Дж. М. Кейнс // Рынок / упоряд., авт. вст. ст. А. А. Чухно. – К. : Україна, 1995. – С. 250-278.
7. Козоріз М. А. Напрями модернізації механізмів реалізації державної політики регіонального розвитку в Україні / М. А. Козоріз // Регіональна економіка. – 2013. – №2(68). – С. 52-61.
8. Макконнелл Р. К. Экономикс / Р. К. Макконнелл, С. Л. Брю // Рынок / упоряд., авт. вст. ст. А. А. Чухно. – К. : Україна, 1995. – С. 352-445.
9. Маршалл А. Принципы политической экономии / А. Маршалл // Рынок / упоряд., авт. вст. ст. А. А. Чухно. – К. : Україна, 1995. – С. 192-217.
10. Милль Дж. С. Основы политической экономии / Дж. С. Милль // Рынок / упоряд., авт. вст. ст. А. А. Чухно. – К. : Україна, 1995. – С. 81-90.
11. Мэнкью Н. Г. Макроэкономика / Н. Г. Мэнкью ; пер. с англ. – М. : Изд-во МГУ, 1994. – 736 с.
12. Самуэльсон П. А. Спрос и предложение как факторы, определяющие цену / П. А. Самуэльсон // Рынок / упоряд., авт. вст. ст. А. А. Чухно. – К. : Україна, 1995. – С. 192-217.
13. Маслова С. О. Фінансовий ринок : навч. посібник [3-тє вид., випр.] / С. О. Маслова. – К. : Каравела, 2000. – 344 с.
14. Сторонянська І. З. Основний та оборотний капітал реального сектора економіки: міжрегіональні асиметрії / І. З. Сторонянська, Л. Я. Бенюк // Регіональна економіка. – 2013. – №1(67). – С. 17-25.

15. Сущенко О. М. Сутність, принципи та пріоритети макрофінансової стабілізації України / О. М. Сущенко // Фінанси України. – 2013. – №1. – С. 71-90.

References

1. Voznyak, H. V. (2013). Byudzhethne zabezpechennya rozvytku Karpats'koho rehionu: stan, problemy, perspektyvy [Budgetary ensuring the development of the Carpathian region: status, problems and prospects]. *Rehional'na ekonomika – Regional Economy*, 67(1), 154-163. [in Ukrainian].
2. Heyets, V. M., & Hrytsenko, A. A. (2013). Vykhid z kryzy [Out of the crisis]. *Ekonomika Ukrainy – Economy of Ukraine*, 619(6), 4-19. [in Ukrainian].
3. Danylenko, A. I. (2013). Udoskonalennya modeli upravlinnya ekonomikoyu ta finansovi mekhanizmy yiyi realizatsiyi [Improving of the model of economic governance and financial mechanisms for its implementation]. *Ekonomika Ukrainy – Economy of Ukraine*, 618(5), 5-21. [in Ukrainian].
4. Zablotsky, M. B. (2013). Finansovo-rynkovi rehulyatyvni zasady konverhentsiyi natsional'nykh i rehional'nykh interesiv [Financial and market regulatory foundations of convergence of national and regional interests]. *Rehional'na ekonomika – Regional Economy*, 68(2), 148-157. [in Ukrainian].
5. Zablotsky, M. B. (2012). Stadiyi kapitalizatsiyi finansovoho kapitalu yak osnova orhanizatsiyi systemy rehulyuvannya finansovoho rynku [Stages of capitalization of financial capital as the basis of regulation of financial markets]. In *Sotsial'no-ekonomichni aspekty restrukturyzatsiyi rehional'noyi ekonomiky [Socio-Economic Aspects of the Restructuring of the Regional Economy]*. Proceedings of the International Conference, Vinnytsya, 2012, December 6-7: Vol. 1 (pp. 132–135). Vinnytsya: Vinnytsya National Technical University. [in Ukrainian].
6. Keynes, J. M. (1995). Obshchaya teoriya zanyatosti, protsenta i deneg [General theory of employment, interest and money]. In Chukhno A.A. (Ed.), *Rynok [Market]*. Kyiv: Ukrayina, 250-278. [in Russian].
7. Kozoriz, M. A. (2013). Napryamy modernizatsiyi mekhanizmiv realizatsiyi derzhavnoyi polityky rehional'noho rozvytku v Ukraini [Modernization directions of mechanisms for the implementation of the state policy of regional development in Ukraine]. *Rehional'na ekonomika – Regional Economy*, 68(2), 52-61. [in Ukrainian].
8. McConnell, R. K. & Brue, S. L. (1995). Ekonomiks [Economics]. In Chukhno A.A. (Ed.), *Rynok [Market]*. Kyiv: Ukrayina, 352-445. [in Russian].
9. Marshall, A. (1995). Printsipy politicheskoy ekonomii [Principles of political economy] In Chukhno A. A. (Ed.), *Rynok [Market]*. Ukrayina, Kyiv, 192-217. [in Russian].
10. Mill, J. S. (1995). Osnovy politicheskoy ekonomii [Principles of political economy]. In Chukhno A.A. (Ed.), *Rynok [Market]*. Kyiv: Ukrayina, 81-90. [in Russian].
11. Mankiw, N. G. (1994). Makroekonomika [Macroeconomics]. Moscow: Moscow State University. [in Russian].
12. Samuelson, P. A. (1995). Spros i predlozheniye kak faktory, opredelyayushchiye tsenu [Supply and demand as determinants of price]. In Chukhno A. A. (Ed.), *Rynok [Market]*. Kyiv: Ukrayina, 192-217. [in Russian].
13. Maslova, S. O. (2000). *Finansovyy rynek [Financial Market]* (3rd ed., Manual). Kyiv: Karavela. [in Ukrainian].
14. Storonyanska, I. Z. & Benovska, L. Y. (2013). Osnovnyy ta oborotnyy kapital real'noho sektoru ekonomiky: mizhrehional'ni asymetriyi [Fixed and working capital of the real sector of economy: interregional asymmetries]. *Rehional'na ekonomika – Regional Economy*, 67(1), 17-25. [in Ukrainian].
15. Sushchenko, O. M. (2013). Sutnist', pryntsyipy ta priorytety makrofinansovoyi stabilizatsiyi Ukrainy [The essence, principles and priorities of macro-financial stabilization of Ukraine]. *Finansy Ukrainy – Finance of Ukraine*, 1, 71-90. [in Ukrainian].

Zablotsky M. B. Balancing financial and market regulatory system: mechanism for synchronizing trends of money supply and natural product.

In the present publication author proposes modernized type of liberal centralized regulatory system aimed at balancing financial-market regulation of markets and the economy equilibrium.

The publication noted that in the basis of liberal centralized system is introduced the concept of John Maynard Keynes in relation to the establishment of stability and equilibrium of the economy across increasing aggregate

demand, i.e. cash income of consumers for enhancing consumption that would cause activation of investment activities and growth in the production of the product to the needs of the consumer. Emphasis was placed on the short term, though when prices are fixed and growth in aggregate demand will not affect on the inflation.

However, the author based on the formalized models of financial and commodity markets shows that at the Ukrainian market and markets of countries with transition economy rates are not stable not only in the long term, but short term. As the author notes, the question is in order to create a regulatory system in which the key factors in the financial and commodity markets were moving synchronously, i.e. increased – fell at the same time, then the resulting indicators remain unchanged.

At the basis of the balance approach to regulating equilibrium of the markets and the economy proposed to apply formal models of financial and commodity markets, especially the static model of commodity market: the product of the number of natural products and the unit price of the product must meet the by multiplying the amount of money and the coefficient of turnover. Money supply reasonably presented as a monetary form of national income, which is allocated on the accumulation (savings) and consumption. The volume of real product and the unit price of the product is considered as a function of the distribution of national income on savings and consumption. Statistical model of commodity market moved in a dynamic volume of interest as the multiplication of the natural product and price and multiplication of indices in money supply and the coefficient of its turnover.

Logically justified two models of regulation of markets:

a) consumer-inflation model which provides for the distribution of national income in favor of the consumer; model argues that consumption growth is possible only by reducing volume of investments accordingly to capital-equipping, productivity and volume of production of real product and only increasing the money supply, which would inevitably lead to price increases;

b) cumulative-deflationary model that takes the focus on the regulation and market economy equilibrium with the volume of consumption on the volume of accumulation which is a source of investment, increasing of production of natural products, reducing of costs and growth of national income and consumption.

Here, of course, is important so that increasing investments implemented in technical means and technologies which actually raise the productivity of capital and labor of employees.

Key words: free funds, investments, natural product, national income, the system of regulation, balancing equilibrium, the rate of accumulation, the rate of consumption.

Заблоцкий М. Б. Балансовая финансово-рыночная регулятивная система: механизм синхронизации трендов денежного предложения и натурального продукта.

Поставлен вопрос оценки традиционной финансово-рыночной регулятивной системы по концепции Дж. М. Кейнса, в основу которой положен рост совокупного спроса для оживления потребления и подъема инвестиционной активности. На основании моделей финансового и товарного рынков доказано, что рост совокупного спроса в форме денежного предложения будет неизбежно вызывать рост даже в краткосрочном периоде. Отмечено, что ключевыми факторами на финансовом рынке является количество финансового капитала, на товарном – количество натурального продукта и суммы денег для их обращения, а результирующими – оборачиваемость денег и цены на обоих рынках. Подчеркнуто, что причиной роста инфляции и появления финансовых кризисов является асинхронное движение трендов финансового капитала, натурального продукта и денежного предложения в пользу последнего. Предложена и обоснована сущность балансовой регулятивной системы, базирующейся на регулировании синхронного движения объемов денежного предложения и натурального продукта. Представлена модель взаимосвязи трендов натурального продукта и цены единицы продукта с нормами накопления и потребления при распределении национального дохода и их регулирования со стороны НБУ и правительства Украины по становлению балансовой равновесия рынков и экономики.

Ключевые слова: свободные средства, инвестиции, натуральный продукт, национальный доход, система регулирования, балансовое равновесие, норма накопления, норма потребления.

Заблоцкий Мар'ян Богданович – кандидат економічних наук, фінансово-економічний аналітик Української аграрної асоціації (e-mail: m.zablotskyu@gmail.com).

Надійшло 21.02.2014 р.